خانەی کارگەر و شووڕای ئیسلامی کار، ئامرازەکانی بێ ماڤی کردنی کرێکاران

فەرامەرز سەجیم
naleshkena@yahoo.com

- **شووڕاکانی ئیسلامی کار و خانەی کارگەر هەر لە سەرەتای دامەزرانیانەوە ئامرازێك بوون بە دەست کۆماری ئیسلامییەوە بۆ پیلان داڕشتن بە دژی کرێکاران.**

ئەگەرچی سیاسەت و بەرنامەکانی کۆماری ئیسلامی و پەسەندکراوەکانی مەجلیسی شووڕای ئیسلامی و دام و دەزگاکانیتری کۆماری ئیسلامی بە جۆرێك داڕێژراون کە دژایەتی بەرژەوەندی و ماڤی کرێکارانی ئێران دەکەن، بەڵام گرفت و چەرمەسەریی کرێکارانی ئێران تەنیا ئەمانە نین و هەن نیهاد و دامەزراوەگەلێکی رەسمی و دەوڵەتی و حکوومەتیی کە نەك بە شێوەی ناراستەوخۆ و بە نهێنی، بەڵکوو بە ئاشکرا هەرەشە لە هەموو ماف و داخوازیی و چارەنووسی کرێکارانی ئێران دەکەن. شووڕا ئیسلامییەکانی کار و خانەی کارگەر کە تەنیا ناوی کرێکاریان بەخۆیانەوە هەڵواسیوە و نەك خانەیەك بۆ کرێکاران، شوێنی پیلان داڕشتنن بە دژی کرێکاران، دوو ئۆرگانی رەسمیی کۆماری ئیسلامین کە تارادەیەکی زۆر ماهییەتیان بۆ کرێکارانی ئێران روون و ئاشکرایە. ئەم دوو نیهادە لە لایەن کۆماری ئیسلامییەوە دروست کراون و بەردی بناغەیان بۆ مەبەستی بەرگری کردن لە پێکهاتنی سەندیکا کرێکارییەکان و بۆ کۆنترۆڵکردنی بزووتنەوە کرێکارییەکان دانراوە.

چەند رۆژ لەمەوبەر کۆمەڵێك لە نەیارانی پێکهاتنی سەندیکای کرێکارانی ئوتووبووسڕانی تاران لە بەرانبەر دەفتەری بەدواداچوونی بووژاندنەوەی سەندیکای کرێکارانی ئوتووبووسڕانی تاران کۆبوونەوە و تێکهەڵچوونێك لە نێوان ئەم تاقمەی سەربە خانەی کارگەر و شووڕای ئیسلامی کار لەگەڵ مەنسووری ئەسانلوو یەکێك لە دامەزرێنەرانی پێشووی سەندیکای کرێکارانی ئوتووبووسڕانی تاران و ژمارەیەك لە هاوکاران و هاوڕێیانی روویدا و گوێ لەمستانی دوو نیهادی ناوبراو بەربوونە گیانی مەنسووری ئەسانلوو و بە توندی بریندداریان کرد. سەیر

لەوەدایە بەرلەوەیکە ناوبراو بگەیێندرێتە نەخۆشخانە، هێزی ئینتزامی ناوبراویان بە برینداری بردە یەکێك لە پاسگاکان و لێپرسینەوەیان لەگەڵی ئەنجامدا و هەڕەشەی زۆر توندیان لێکرد. بەڵام کەس لە گوڵ کاڵتری بە لات و لووتەکانی خانەی کارگەر و شووڕای ئیسلامی کار نەوت کە وەها دڕەندانە پەلاماری ناوبراویاندا. دەستبەجێ و دوابەدوای ئەو رووداوەش، حەسەنی سادقی، سەرۆکی دامەزراوەی شووڕای ئیسلامی کار وتی: هەڵوێست و کردەوەی ئەندامانی رێکخراوەکەی دروست بووە، چونکە ئەوان داکۆکییان لە کییان و بنەما و مافەکانی خۆیان کردووە.

خانەی کارگر و شووڕاکانی ئیسلامی کار دوو دوژمنی سوێند خواردووی کرێکاران و سەندیکا کرێکارییەکانن. سەندیکا کرێکارییەکان هەتا بەر لە راپەڕینی ساڵی ٥٧ چالاکییەکی بەربڵاویان لە ئێراندا هەبوو. بەڵام پاش هاتنە سەرکاری کۆماری ئیسلامی هەموو سەندیکا کرێکارییەکان لە لایەن حکوومەتی ئێرانەوە هەڵوەشێندران و بەر بە پێکهاتنی هەر جۆرە سەندیکایەکی کرێکاری گیرا و تەنانەت پاش ساڵانێك و هەڵبەت لەژێر زەخت وگوشاردا کۆماری ئیسلامی ئیزنی دا بە پێکهاتنی رێکخراوە سێنفییە جۆربەجۆرەکان کە بەشی هەرە زۆری کرێکارانی ئێران لەوەش بێبەش بوون. رووداوەکەی چەند رۆژ لەوەپێش تاران و پەلاماردانی مەنسووری ئەسانلوو وبریندار کردنی، لە حاڵێکدایە کە وەزارەتی کاری ئێران و رێکخراوی نێونەتەوەیی کار(ILO) دوو ساڵ لەوەپێش لەسەر ئەمە رێك کەوتبوون کە سەندیکا کرێکارییەکان لەئێران بەپێی ئیستانداردە نێونەتەوەییەکان پێك بێن و وەك نوێنەری کرێکاران چالاکییان هەبێ. ئەو رێککەوتنە پاش ئەوە کرا کە رێکخراوی نێونەتەوەیی کار یاسای کاری ئێران دایە بەر لێکۆڵینەوە و لەو لێکۆڵینەوەیەدا دەرکەوت کە بەشێك لە یاسای کاری ئێران لەگەڵ بەندەکانی ٨٧ و ٩٧ی یاسای کاری جیهانی ناتەبایە. پاش ئەو رێککەوتنە، دەوڵەتی خاتەمی و هەندێك گرووپ و دەستەی کرێکاری کە هەڵبەت بەشی هەرە زۆریان نوێنەرانی راستەقینەی کرێکارانی ئێران نەبوون و هەروەها نوێنەرانی خاوەنکاران، ئیسلاحییەیەکیان بەپێی بەندەکان ٨٧ و ٩٧ی یاسای جیهانی کار ئامادە کرد کە ئیزن بە پێکهاتنی سەندیکا کرێکارییەکان و هەڵسوورانی ئازادانە و سەربەخۆییان دەدا. بە پێی ئەو نووسراوەیە، ئەرك و دەور و نەقش و رۆڵی سەندیکاکان جیاوازە لە ئەرکەکانی شووڕای ئیسلامی کار کە ئێستا لە یاسای کاری کۆماری ئیسلامیدا دەوەری بەرچاوی هەیە و سەندیکاکان مافی نوێنەرایەتی کرێکارانیان هەیە و شووڕا ئیسلامییە کرێکارییەکان تەنیا رۆڵی موشارکەتی و راوێژکارانەیان لە کاروباری ریفاهی یەکە بەرهەم هێنەرەکاندا دەبێت. رێکخراوی نێونەتەوەیی کار ئەم تەرحەی لەبەرژەوەندی کرێکاران و خاوەنکاراندا زانیوە و رایگەیاندووە کە جێبەجێ کردنی ئەم گەڵاڵەیە بەشێکی بەرچاو لە مافی کرێکاران و خاوەنکاران بەدی دێنێت.

بە پێی ئەم تەرحە رێکخراوە سێنفییەکان لە وەزارەتی کاردا تۆمار دەرکرێن، بەڵام تۆمار کردنی تەشەککولە سێنفییەکان لە وەزارەتی کاردا نابێتە هۆی دخالەتی ئەم وەزارەتخانەیە لە کاروباری ئەواندا. رێکخراوی نێونەتەوەیی کار دەخاڵەتەکانی وەزارەتی کار لە کاروباری تەشەککولە کرێکارییەکان بە هۆکاری سەربەخۆ نەبوونی تەشەککولە سێنفییەکان دەزانێ.

لە روانگەی ڕێکخراوی نێونەتەوەیی کارەوە، لە ئێران ڕێکخراوی کرێکاریی سەربەخۆ نییە وشووڕاکانی ئیسلامی کار ئێستا خۆیان وەك نوێنەرانی کۆمەڵگای کرێکاریی ئێران دەزانن و وەك نوێنەری ئەوان چالاکییان هەیە، هەر بۆیە ناکرێ ناویان بنرێ ئەنجوومەنی واقعی کرێکاران.

بەڵام سەرەرای ئەوەکە دوو ساڵ لە ڕێککەوتنی ڕێکخراوی نێونەتەوەیی کار و وەزارەتی کاری ئێران تێدەپەڕێ، بەڵام هێشتا چالاکیی سەندیکاکان نایاساییە و وەزارەتی کار هەنگاوێکی بۆ جێبەجێ کردنی ئەم ڕێککەوتنە هەڵنەگرتووە. هاوکات لەگەڵ بەڕێوەچوونی ڕێ و رەسمەکانی رۆژی جیهانی کرێکار، گرووپە سێنفییە کرێکارییەکان کە خوازیاری پێکهاتنی سەندیکا کرێکارییەکان و نەمانی دەسەڵاتی شووڕا ئیسلامییەکانی کار و هەروەها خانەی کارگەر و وەرگرتنی موجەووز لە لایەن دەوڵەتەوە بۆ پێکهاتنی سەندیکا کرێکارییەکان بوون، دەستیان دایە خۆپیشاندان و ئێعترازیان کرد. وێ دەچێ بێدەنگی کاربەدەستانی دەوڵەتی لە بەرانبەر ئەم ئێعترزازەدا بیانوویەك بێت بۆ نەیارانی پێکهاتنی سەندیکا کرێکارییەکان و ئەوانیش بکێشێتە مەیدانی بەرەورووبوونەوە لەگەڵ کرێکاران و دژایەتی کردن لەگەڵ پێکهاتنی سەندیکا کرێکارییەکان. لە هەمانحاڵدا دەوترێ کە خووام سومایا بەڕێوەبەری گشتی ڕێکخراوی نێوەنەتوەییی کار لە داهاتوویەکی نزیك دا سەردانی ئێران دەکا و دەفتەری ئەم ڕێکخراوەیە لە تارن دەکاتەوە. چالاکیی دەفتەری ڕێکخراوی نێونەتەوەیی کار لە ئێران پاش ڕاپەرین ساڵی ٥٧ بە هۆی تەحریمی ئێران لە لایەن وڵاتانی ئوورووپایی وئەمریکاوە داخرا و کاربەدرستانی ئێرانی لەهەوڵدان رەزامەندیی بەڕێوەبەری گشتی ڕێکخراوی نێونەتەوەیی کار بۆ کردنەوەی دەفتەری ئەم ڕێکخراوە جیهانییە لە تارن دەستەبەر بکەن. بە ڕای کارناسان کرانەوەی دەفتەری ئەم ڕێکخراوە لە تاران دەتوانێ پێوەندی نێوان ئەم ڕێکخراوە لەگەڵ وەزارەتی کار و تەشکیلاتی کرێکاری ئێران پتەوتر بکا.

شووڕاکانی ئیسلامی کار و خانەی کارگەر هەر لە سەرەتای دامەزرانیانەوە ئامرازێك بوون بە دەست کۆماری ئیسلامییەوە بۆ پیلان داڕشتن بە دژی کرێکاران و هەمیشە هەوڵیان داوە بزووتنەوە کرێکارییەکانی ئێران بەلاڕێدا بەرن و خۆیان بە خاوەنی ئەو بزووتنەوانە نیشان بدەن. هەروەها ئەم نیهادانە هەمیشە هەوڵیان داوە تەشەنە بکەنە ناو مانگرتنە کرێکارییەکان و مانگرتنەکان بشکێنن و لە گرتن و ئاشکرا کردنی ڕێبەرانی کرێکاری و ڕێکخەرانی مانگرتنە کرێکارییەکاندا دەورونەقشی سەرەکییان گێڕاوە. ئەمە لە قسەکانی حەسەنی سادقی سەرۆکی شووڕا ئیسلامییەکانی کار دەردەکەوێ. چونکە ناوبراو کردەوەی دەست و پێوەندەکانی و لێدان و بریندار کردنی ئاغای مەنسووری ئەسانلوو، یەکێك لە دامەزرێنەرانی سەندیکای کرێکارانی ئوتووبووسڕانی تاران بە داکۆکییان لە کیان و مافی خۆیان کردووە. واتە کرێکارانی ئێران کییان و مڵکی ئەوانن و ئەوان دەبێ لەحاست کرێکاران و ژیان و گوزەران و داهاتوویان بڕیار دەر بن. کۆماری ئیسلامی لەوە تێگەیشتووە کە چینی کرێکاری ئێران کە بەشی هەرە زۆری حەشیمەتی ئێران پێك دێنن، لە بێعەداڵەتی و نابەرابەری و کەلەبەری گەورەی نێوان هەژاران و سەرمایەداران و سەرەنجام لە دەسەڵاتی نامەشرووعی ئەم رژیمە وەزاڵە هاتوون و ئەم چینە یەکێك لە هێزە سەرکی و گەورەکانی داهاتووی ئێران دەبێ بۆ لەگۆڕنانی تاج و تەختی کۆماری ئیسلامی. ئەوەیکە جێی خۆشحاڵییە ئەوەیە کە بە تێپەڕبوونی کات کەلەبەری نێوان ئەم نیهادانە و بزووتنەوە واقعییە کرێکارییەکان زیاتر دەبێ و کرێکارانی ئێران و

کوردستان لە ماهییەتی راستەقینەی کۆماری ئیسلامی و نیهادە بە ناو کرێکارییەکانی تێدەگەن. هەوڵدان بۆ بووژاندنەوە و پێکهێنانی سەندیکای کرێکاری سەلمێنەری ئەم ئیدعایەیە.